

14.1.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto kaupunginkanslialle koskien hallituksen esitystä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen lakien täydentämiseksi

HEL 2021-013733 T 03 00 00

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta sote-uudistukseen liittyvän lainsäädännön muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on tarkentaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen lainsäädäntöä niiltä osin, joissa on havaittu täsmentämistarpeita uudistuksen toimeenpanossa.

Esityksessä ehdotetaan määräaikaisesti säädettäväksi oikeudesta luovuttaa potilastietoja hoidon edellyttämässä laajuudessa Uudenmaan maakunnassa potilasta hoitavalle taholle, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista.

Väliaikaisen toimielimen tiedonsaantioikeutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että väliaikaisella toimielimellä olisi oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja silloin, kun tiedot olisivat välttämättömiä asiakkaan hoidon ja palvelujen jatkuvuuden sekä hoitoon ja palveluun liittyvien yksilökohtaisiin sopimuksiin liittyvine velvoitteiden täyttämiseksi.

Kuntien hyvinvointialueille tuottamien tukipalvelujen yhtiöittämiselle ehdotetaan yhden vuoden siirtymäaikaa, jos kunta on tuottanut kyseisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon ennen vuotta 2023. Hyvinvointialue voisi myös siirtymäaikana ostaa palveluja kunnilta kilpailuttamatta, jos hankinta alittaa EU-kynnysarvot.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisvastuun sopimuksenvaraista siirtoa, sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, asiakirjojen siirtoa, valtionavustuksien takaisinperintää, neuvottelukuntien toimintakautta sekä ensihoitokeskuksien lääkärihelikopteritoimintaa koskevia velvoitteita.

Seuraavassa sosiaali- ja terveystoimiala lausuu potilastietojen käsittelemisestä Uudellamaalla sekä koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa koskevasta säätelystä.

Potilastietojen käsittely Uudellamaalla

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi voimaanpanolakiin uusi 64 a § väliaikaisesta oikeudesta saada ja käyttää toisen palvelunantajan poti-

14.1.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

---

lastietoja hoidon edellyttämässä laajuudessa Uudenmaan maakunnassa, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista. Esityksen mukaan pysyvä lainsäädäntö potilastietojen käsittelyyn tullaan esittämään sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistuksen yhteydessä, arviolta syyskuussa 2022.

Tällä hetkellä HUS-kuntayhtymän ja alueen kunnallisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilasasiakirjat muodostavat terveydenhuollon yhteisen potilastietorekisterin, jonka rekisterinpitäjänä ovat kaikki rekisteriin liittyneet terveydenhuollon toimintayksiköt niiden omien potilasasiakirjojen osalta (Terveydenhuoltolaki 9 §). Kyseinen säännös kumoutuu terveydenhuoltolain mukaan. Helsinki on aiemmissa lausunnoissaan suhtautunut kielteisesti em. pykälän mukaisen yhteisrekisterin poistumiseen eikä tässä uusimmassakaan esityksessä yhteisrekisteriä vastaavaa säätelyä esitetä.

Helsinki pitää kuitenkin uutta väliaikaista säännöstä potilastietojen käytöstä Uudellamaalla kohtuullisena kompromissina ja parempana kuin aiemmin säädettyä, jolloin tiedon käytettävyys ja tiedon integraatio olisivat ratkaisevasti heikentyneet Uudellamaalla verrattuna nykytilaan ja uuden lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen muualla maassa.

Ehdotettu lisäys voimaanpanolakiin mahdollistaneen potilashoidon edellyttämän välttämättömän tiedonkulun turvaamisen muuhun maahan verrattuna tilanteessa, jossa uudistuksen aikataululla ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa voimassaolevaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 9 §:n mukaiseen toimintamalliin merkittäviä muutoksia. Uusimaa tulee kuitenkin olemaan tietointegraation ja yhteisten tietojärjestelmien käyttömahdollisuuksien osalta muuta maata heikommassa asemassa, kun muualla Suomessa hyvinvointialueet tulevat ylläpitämään omaa asiakas- ja potilastietojärjestelmää ja toteuttamaan tiedon integraatiota sen kautta.

Asiaan on välttämätöntä palata tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistuksen yhteydessä, sillä muualla Suomessa henkilön hoidossa on käytettävissä kaikki hänen työssäkäynti- ja asuinalueensa palveluketjuissa syntyneet tiedot. Esimerkiksi pääkaupunkiseutualue jakautuu tiedollisesti osiin siten, että alueen henkilöiden hoidossa käytössä oleva tietopohja on muiden suomalaisten hoidossa käytettävää tietopohjaa suppeampi. Uudenmaan erilliskäyttö edellyttää erilliskäyttöjä myös tietojen liikkuvuuden osalta.

Pykälän kolmannen momentin mukaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän olisi esitettävä selvitys valvontaviranomaisille, miten rekisteröityjen oikeudet väliaikaisen tiedon-

14.1.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

---

saantioikeuden osalta turvataan. Tätä momenttia Helsinki pitää tarpeettomana.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 28) todetaan: "Lähtökohtaisesti nykyinen potilaslakiin ja asiakastietolakiin sekä järjestämislakiin ja Uudenmaan järjestämislakiin sisältyvä sääntely on riittävä turvaamaan välttämättömän potilastietojen saatavuuden Uudenmaan maakunnan terveydenhuollon palvelunantajille." Tämä ei pidä paikkaansa vaan eduskuntakäsittelyn aikana useat asiaa käsitelleet valiokunnat ilmaisivat tarpeen Uudenmaan erillisratkaisuun liittyvästä puutteellisesta sääntelystä aiheutuvien ongelmien ratkaisemiseksi.

Esityksen perusteluissa annetaan ymmärtää, että Kanta-palvelut toimisivat riittävänä alustana potilastietojen luovuttamiselle ja liikkumiselle Uudellamaalla. Kuten Helsinki on monessa yhteydessä aiemmin todennut, Kanta-palvelut eivät voi korvata alueellisessa potilastietojärjestelmässä tapahtuvaa tietojen käsittelyä.

Koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa koskeva säätely

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi hyvinvointialueille velvollisuus sopia koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan strategisesta suunnitelmasta ja sen toteuttamisesta osana yhteistyöalueiden yhteistyösopimusta.

Helsinki pitää ehdotettua lisäystä perusteltuna. On kuitenkin otettava huomioon, ettei muutos yksistään riitä turvaamaan vaikuttavan TKI-toiminnan toteuttamista.

Jatkovalmistelussa on löydettävä ratkaisuja erityisesti koulutus- ja TKI-toiminnan rahoitukseen siten, että rahoitusjärjestelmä on tasapuolinen ja yhteistyöhön kannustava, mutta myös yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden roolin ja siitä seuraavat vastuutehtävät huomioiva.

Vaikka tässä yhteydessä esitetty muutos koskee hyvinvointialueiden yhteistyöaluetasosta yhteistyötä, tulee jatkossa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan liittyvää yhteistyötä ja koordinaatiota vahvistaa myös kansallisella tasolla.

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan

14.1.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

---

toimialajohtaja